

'de:mə (in 'dɛ:-); av. 'de:ma -ta (in 'dɛ:-); pred zlogom z nesprednjim soglasnikom 'de: (in 'dɛ:)) 1. *daj* [izraža ukaz, spodbudo]: 'dɛ:, 'nə, pə'tɛ:gnɛ! • 'dɛ:mə, 'nə, 'bəl 'živə! • 'dɛ: mɛ 'tɔ:le 'ta:j za'njɛ:s't' ((pre)nesi mi tole tja)! 2. *a daj* [izraža začudenje, zavrnitev]: 'de: ga ('nə) s'ra:t! • 'dɛ:te 'nə, 'sɛ: 'tɔ: 'ni 'nɛč 'xu-dɛga! **b** (večkrat) ponovljen *izraža zavračanje*: 'dɛ: 'dɛ:, g'dɔ: tɛ bɔ 'kɛ: 'vjɛ:rjɔ! • **□** k 2b ⇒ BE **□** SSKJ (SP 1962, Plet. pod *dati*)

daja ▶ 'dā:ja -a ž ⟨⟩ **Bo** *krma, ki se da kravam naenkrat*: za nə 'dā:jə ša 'žə 'mā:m 'sje:na **□** **□**

dajati ▶ 'dā:jat (tudi 'da:-) 'dā:jəm nd. ⟨'dā:jɛ -te; 'dā:jɔ -jaša -ə in da'jā:ša -ə⟩ 1. d. kaj *dajati kaj a* [delati, da prehaja k drugemu]: jə g'dɔ: mə pa za pɛ'jā:čə g'nā:r 'dā:ja?! • 'kā: s'te jəm pa da'jā:lɛ za 'jɛ:st? • na 'kɔ:k 'ur mə pa 'dā:jɛte rɛč'nɛ:ja? **b** [podarjati, poklanjati]: kɾɛm'pɛ:r nāmə pa 'dɔ:omɛ 'dā:jɛjə **c** [delati, da prehaja drugemu v uporabo]: 'kā: mə pa 'dā:jəš pɛ'cikəl - 'sɛ: sɛ 'sā:ma k'rjiva! **č** [delati, da lahko kdo kaj dela, s čim razpolaga]: 'kā:ke 'çɔ:mne sɔ 'čā:sɛ da'jā:lɛ! 2. *dajati* [delati, da kdo česa, kar je prej imel, nima več]: 'ka: nap'rɛ: 'dā:jəm, pa 'nɛč 'ne:m • k'rā:ve na 'dā:jɛjə m'le:ka, 'ta:k_()ə bɛ 'ma:gle, čə jəx prasɛ'liš 3. *dajati a* [delati, da prihaja kdo/kaj kam z določenim namenom]: 'čā:sɛ sɔ naz 'ta:kle m'ja:de žə na 'šjɪd_()a'jā:lɛ, 'dɔ:ns g'rɛ:də pa ɥ 'šɔ:le **b** z nedoločnikom [delati, povzročati, da se s kom/čim kaj dogaja]: za'kā: sta sɛ 'kɛ: 'dɛ: na'ɛŋkɾt_()'a:g 'dɔ:bra - 'tɔ: 'dā:ja člɛ'vɛ:kə 'mis'it 4. d. za kaj *plačevati kaj*: 'kək ja 'dā:jɔ za pɛ'jā:čə! 5. *a dajati* [ustvarjati kaj kot rezultat svoje sposobnosti, dejavnosti]: 'kɔ:za 'dā:ja čə'djɛ:lɛ 'mjɛ:n' m'le:ka **b** [povzročati, da kdo kaj dobi, ima]: pə'tuxə mə 'dā:jɛjə 'dɔ:omɛ 6. z oslabiljenim pomenom *dajati* [izraža dejanje, kot ga določa samostalni]: 'dɔ:xter jə 'xɔ:dɛ ɛ'nɛ:cija 'dā:jat • dra'mɔ:ta ga 'dā:ja (dremlje se mu) 7. *dajati* [delati, da prihaja kaj na določeno mesto]: 'ka: nap'rɛ: 'dā:jəm ('da:rve) na 'va:gən' 8. *popuščati* [prenehavati opravljati delo, ki kaj povezuje]: 'tɔ:ku sm̩ s 'kijə pa z d'rugɛ sɛ'kɛ:rə - šale čas 'ca:jt 'pɔ: ja za'čɛ:žə 'dā:jat 9. daje koga

boli koga [povzroča bolečine]: k'riž ga 'dā:ja • 'nā:xat me 'dā:ja • bə'le:zən me ja 'tjɛ:ž g'ljɪj da'jā:ša • 'nɔ:ge jə 'dā:jɛjə - k'rā:və • brez os. u rəmɛ me s'pɛ:d_()'ā:ja • ⇒ *dajati kaj na STRAN* • ⇒ *dajati koga na STRAN* • star., redk. **dajati kaj nazaj vračati kaj**: tiz'd' g'nā:r mɛ žə pa d'vɛ: 'lɛ:tɛ na'za:j 'dā:ja (□ ⇒ VRAČEVATI) • ⇒ *dajati koga v nič* (⇒ NIČ m) • ⇒ *FIRBEC daje koga* **□** **□** k 3a DEVATI; k 9 ⇒ BOLETI **□** +

dajle ▶ 'dɛ:le prisl. ⟨⟩ *zdaj, zdajle*: 'dɛ:le ga bɔ ɥst'rɛ:lu • 'dɛ:le se žə 'jɛ:sɛn 'pɔ: 'za:čnɛ • 'dɛ:le 'pɔ:l (čez nekaj časa) pa 'nɛ: p'rɪde 'mā:nca 'tɔle 'dɔ: **□** **□** ⇒ DAJ prisl. **□** **□**

daleč ⇒ DELEČ

dalj ⇒ DELJI prisl.

dajja ipd. ⇒ DELJA ipd.

dajje ⇒ DELJI prisl.

daljinec ▶ da'ljɪnc -a m živ. (im. mn. '-lin'cɛ) 'kɛ: 'mā:ž da'ljɪnca? **□** **□** PILOT **□** **□**

dajnogled ⇒ REŠPETLIN

daljnoviden ▶ dalnə'vɪdn̩ -dna -ə (in 'da:-; in -lnɔ-) prid. (rod. ed. m. sp. '-vid'nɛga) *daljnoviden* [ki dobro vidi oddaljene predmete]: 'ti sɛ dalnə'vɪdn̩, jas pa kratkə'vɪdna **□** **□** +

dajnovod ▶ dalnə'vɔ:t -da (in 'da:-) m ⟨⟩ *dajnovod* [za prenos električne energije]: dalnə'vɔ:d g'rɛ: 'təm č're:s **□** **□** SSKJ, SP 1962

dajši ⇒ DELJI prid.

dalmatinec ▶ dalma'tɪnc -a m (im. mn. '-tin'cɛ) nekaj *krošnjar* [prenašalec in prodajalec drobnih predmetov]: tis'tɛ dalma'tɪn'cɛ sɔ 'čā:sɛ pə 'xišax pra-'dā:jalɛ 'kā:mənčke za fara'ca:jk pa cəkɾ'ljɪn pa 'tā:kə **□** **□** SSKJ, SP 1962 ≠

dama [igralna karta] ⇒ BABA

dan ▶ 'da:n - m (sicer ⇒ DEN) polcit. •

dober dan *dober dan* [izraža pozdrav ob srečanju podnevi]: dɔbɾ̩ (= redk. 'dɔ:bər = redk. dɔɾ̩ = redk. dɔr̩ = redk. bɾ̩) 'da:n • {A} dɔbɾ̩ 'da:n. {B} dɔbɾ̩ 'da:n 'bɔ:g'da:j. (□ BOGDJ) • **dan žena dan žena** [praznik 8. marca]: a sɛ 'ma:mɛ 'kɛ: 'kup'u za 'da:n žɛ'na:? • čustv. **to je šele dober dan to je komajda začetek (česa težavnega)**: 'jā:, 'tɛ:mɛlja za 'xišə 'mā:ta skə'pā:ne, sāmə 'tɔ: ja šale dɔbər 'da:n - ša na 'vɛ:ta, 'kā: ɥ'sə jəx ša 'čā:ka **□** ⇒ DEN, ZADNE; [tepežni dan] ⇒ OTROČJE s **□** +

današnji ⇒ DONŠEN

dandanes ⇒ DONESTADEN